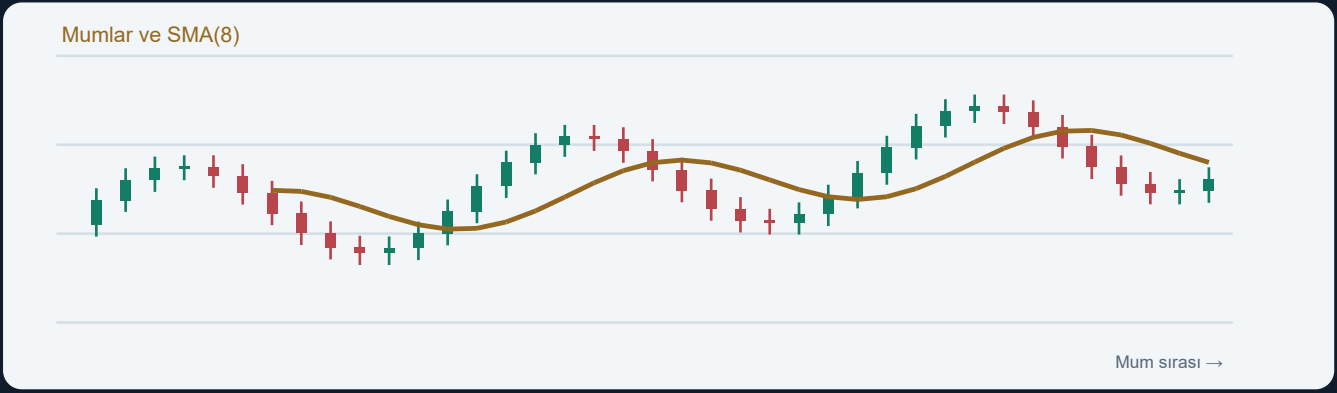
ÖĞREN. DENE. GELİŞ.

Piyasa Atölyesi

Sıfırdan bilinçli bir işlem sürecine

24 ders / 8 modül / 60 terim / çözümlü alıştırmalar

Kavramı anla. Grafiği oku. Kararını test et.

Borsa İstanbul, SEC / Investor.gov, FINRA ve CME eğitimlerinden yararlanılarak hazırlanmış özgün Türkçe öğrenme kaynağı.

Kasım 2026 | 1. baskı | Genel eğitim, kişisel tavsiye değildir.

Önce sağlam bir temel.

Genel eğitim içeriğidir; kişisel yatırım tavsiyesi veya kazanç vaadi içermez. Tüm grafikler ve fiyat örnekleri eğitim için üretilmiş sentetik verilerdir. Piyasa ve ürün kuralları güncel resmî belgelerden doğrulanmalıdır.

Bu kitabı nasıl kullanmalısın?

Her dersin ilk sayfası kavram ve görsele, ikinci sayfası çalışmaya ayrılır. Önce kendi hesabını yap; çözümleri kitabın sonundaki cevap anahtarından kontrol et. Uygulamada mum, ortalama, risk ve beklenen değer demolarını dene. Günlükte sonucu ve süreci ayrı kaydet.

Profesyonel çalışma ne demek?

Burada profesyonellik; ürününü tanımak, kuralları önceden yazmak, maliyeti hesaplamak, kayıt tutmak ve hatalı varsayımları sorgulamaktır. Kitap, mesleki yeterlilik belgesi veya gelecekte gelir garantisi vermez. İleri dersler, ayrı uzmanlık gerektiren konulara çalışma zemini sağlar.

Örnekler ve kaynaklar

Tüm sayısal örnekler özgün ve kurgusaldır. Bunlar bir piyasa gözlemi, önerilen risk oranı veya canlı işlem verisi değildir. Resmî kaynaklar kavramları destekler; strateji kârlılığını kanıtlamaz. ABD açıklamaları Türkiye düzenlemesi yerine geçmez. Araştırma ön baskıları kaynakçada ayrıca işaretlenmiştir.

İçindekiler

01 Başlangıç - Piyasanın dilini öğren

02 Grafik okuma - Fiyatın hikâyesini oku

03 İşlem mekanikleri - Bir emir nasıl gerçekleşir?

04 Risk yönetimi - Önce sermayeni koru

05 Analiz araçları - Bir fikri kurala dönüştür

06 Psikoloji & disiplin - Süreç kur, tutarlı uygula

07 Strateji laboratuvarı - Fikrini dürüstçe test et

08 İleri çalışma - Profesyonel bir çalışma düzeni

Ekler: cevap anahtarı • 60 terim • çalışma şablonları • kaynakça

MODÜL 1 / DERS 1 / KAVRAM

Trading nedir, ne değildir?

Fiyat tahmini ile karar süreci arasındaki fark.

Kavramı anla

Trading, bir varlığın fiyatındaki değişimden yararlanmak amacıyla alım ve satım yapmaktır. Yatırım ise çoğu zaman bir varlığın gelir üretme kapasitesine veya uzun vadeli değerine ortak olmaya odaklanır. Aradaki çizgi yalnızca gün sayısı değildir: karar gerekçen, elde tutma planın, maliyetin ve riskin de belirleyicidir. Her ikisinde de para kaybetmek mümkündür.

Adım adım düşün

Önce bir öğrenme hedefi yaz: “Bir ayda para kazanacağım” yerine “Emir türlerini açıklayacak, maliyetleri hesaplayacak ve kurallı bir deneme günlüğü tutacağım.” Bu kitapta profesyonellik, düzenli ve denetlenebilir bir çalışma biçimidir. Kitabı bitirmek gelir, yeterlilik belgesi veya mesleki yetki sağlamaz. Piyasada doğruluğu kesin bir fiyat tahmini yoktur.

Uygulamaya aktar

Eğitim için ayırdığın zaman ile gerçek para kararını birbirinden ayır. Acil ihtiyaçlar ve borç ödemeleri öğrenme bütçesi değildir. Önce örnekleri çöz, sonra sanal işlemde planının uygulanıp uygulanamadığını gözlemle. Bu uygulamadaki fiyatlar sentetiktir; gerçek bir varlık, canlı veri veya işlem önerisi temsil etmez. Gerçek işleme geçmek bu programın zorunlu aşaması değildir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 1 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Kurgusal bir payı 100 TL’den alıp 102 TL’den satarsan 2 TL brüt fark oluşur. Komisyon ve fiyat kayması toplamı 2,40 TL ise net sonuç -0,40 TL’dir. Yönü doğru tahmin etmek, para kazanmakla aynı şey değildir.

Sık yapılan hata

Bir eğitim sonunda “profesyonel kazanç” garantisi beklemek.

Pekiştirme görevi

Kendi öğrenme hedefini ölçülebilir tek cümleyle yaz.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Trading başarısını değerlendirmek için hangisi daha anlamlıdır?

A. Tek bir yüksek kâr

B. Maliyet sonrası sonuç ve kurallara uyum

C. Sosyal medya takipçisi

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 1.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Yatırıma giriş

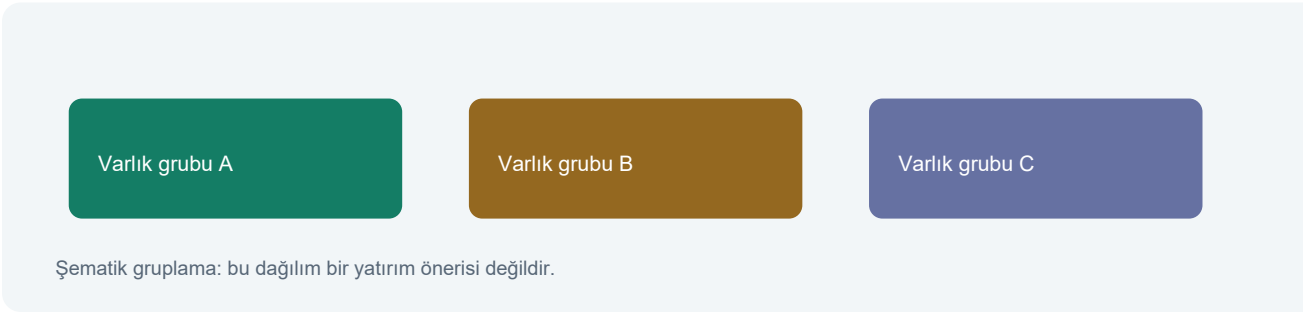
FINRA / Sık gün içi işlemin riskleri

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 1 / DERS 2 / KAVRAM

Varlıklar, piyasalar ve aracı kurum

Pay, fon, döviz ve türev ürünleri ayırt et.

Şematik gruplama: bu dağılım bir yatırım önerisi değildir.

Kavramı anla

Pay senedi bir şirkette ortaklık hakkını temsil eder. Tahvil bir borçlanma aracıdır. Borsa yatırım fonu (BYF/ETF) bir varlık sepetini izleyebilir; her fonun stratejisi ve riski farklıdır. Döviz bir para biriminin diğeri cinsinden fiyatıdır. Vadeli işlem ve opsiyonlar dayanak varlıktan türeyen sözleşmelerdir. Aynı fiyat grafiğine benzeseler de ekonomik hakları aynı değildir.

Adım adım düşün

Borsa, emirlerin belirli kurallarla eşleştiği düzenlenmiş bir pazardır. Aracı kurum ise emir iletimi, hesap ve diğer hizmetleri sunar. Bir uygulamanın güzel görünmesi, yetkili veya güvenli olduğunu kanıtlamaz. Ürünün hangi ülkede, hangi piyasada ve hangi kurum üzerinden işlem gördüğünü belirle. Yetki ve lisans bilgilerini ilgili düzenleyicinin resmî kayıtlarından doğrula.

Uygulamaya aktar

Ürün tanıma kartı hazırla: Ne satın alıyorum? Kaybım hangi durumlarda oluşur? İşlem para birimi nedir? Elde tutma maliyeti var mı? Vadesi veya teminat yükümlülüğü bulunuyor mu? Likidite ve saklama koşulları nasıl? Bu soruların cevabı yoksa grafiği incelemek karar için yetersizdir. Bu kitap genel kavramları anlatır; vergi ve ürün kuralları güncel resmî belgelerden kontrol edilmelidir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 2 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Kurgusal X şirketinin payı ile X üzerine bir vadeli sözleşme aynı şey değildir. Payda ortaklık edinirsin; vadeli sözleşmede belirli koşullara bağlı bir yükümlülük ve teminat ilişkisi doğar.

Sık yapılan hata

Bir ABD emir örneğinin Borsa İstanbul'da her ürün ve seansta aynen geçerli olduğunu varsaymak.

Pekiştirme görevi

Bir pay ve bir BYF için ürün tanıma kartı hazırla.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Hangisi genellikle ortaklık hakkı sağlar?

A. Pay senedi

B. Döviz kuru

C. Bir fiyat göstergesi

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 2.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Pay senetleri

Borsa İstanbul / Pay Piyasası: piyasa işleyişi

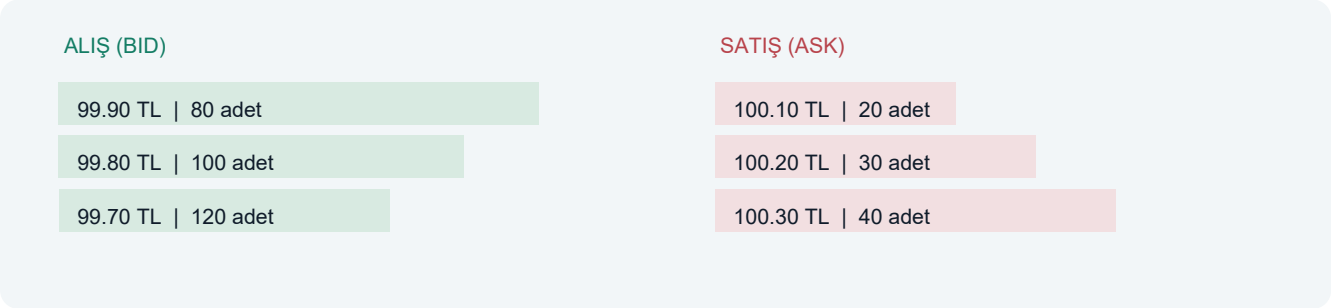
SEC · Investor.gov / Varlık dağılımı ve çeşitlendirme

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 1 / DERS 3 / KAVRAM

Fiyat, likidite ve emir defteri

Son fiyatı, alış-satış kotasyonunu ve derinliği ayır.

Kavramı anla

Son işlem fiyatı, gerçekleşmiş en son alışverişin fiyatıdır. Bid, bekleyen en iyi alış teklifidir; ask, bekleyen en iyi satış teklifidir. Bu iki fiyat arasındaki fark spread, yani alış-satış makasıdır. Ekranda 100 TL son fiyat görmen, aynı anda 100 TL'den istediğin miktarı alabileceğin anlamına gelmez.

Adım adım düşün

Likidite, bir varlıkta kabul edilebilir maliyetle ve fiyatı fazla etkilemeden işlem yapabilme imkânını anlatır. Emir defteri çeşitli fiyatlardaki bekleyen miktarları gösterir. Görünen miktar değişebilir veya iptal edilebilir. Derinlik ekranı, niyetlerin değişmez fotoğrafı değildir. Büyük bir piyasa emri birkaç fiyat basamağını tüketebilir; kısmi gerçekleşmelerin ağırlıklı ortalaması önem kazanır.

Uygulamaya aktar

Örnek defterde her satırı fiyat × miktar olarak oku. Satın alırken satış tarafına, satarken alış tarafına bak. İşlem büyüklüğün en iyi kademedeki miktarı aşarsa bir sonraki kademe de hesaba girer. Bu düşünme biçimi maliyeti daha gerçekçi görmeni sağlar. Gerçek pazarda gecikme, emir önceliği ve seans kuralları da sonucu etkiler; basit bir defter örneği bunların tamamını modellemez.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 3 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Satışta 100,10 TL’den 20 adet ve 100,20 TL’den 30 adet var. 50 adetlik alışın bu iki seviyede dolduğunu varsayarsak ortalama (20×100,10 + 30×100,20)/50 = 100,16 TL’dir. Komisyon ayrıca eklenir.

Sık yapılan hata

Son fiyatı, kendi emrinin garanti gerçekleşme fiyatı sanmak.

Pekiştirme görevi

10 adet 50 TL ve 30 adet 51 TL’den dolan alışın ortalama fiyatını hesapla.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Bid 99,90 ve ask 100,10 ise makas nedir?

A. 0,10 TL

B. 0,20 TL

C. 100 TL

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 3.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Emir türlerini anlamak

Borsa İstanbul / Pay Piyasası: piyasa işleyişi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 2 / DERS 4 / KAVRAM

Mum grafiğinin anatomisi

Açılış, kapanış, en yüksek ve en düşük.

OHLC · Şematik örnek

Kavramı anla

Bir mum belirli bir zaman aralığındaki dört fiyatı özetler: açılış (open), en yüksek (high), en düşük (low) ve kapanış (close). Gövde açılış ile kapanış arasındadır; fitiller aralığın uçlarını gösterir. Kapanış açılıştan yüksekse çoğu grafikte yeşil, düşükse kırmızı renk kullanılır. Renkler yazılım ayarıdır; asıl bilgi sayılardadır.

Adım adım düşün

Mumun gövdesi net değişimi, tüm uzunluğu ise aralıktaki fiyat genişliğini gösterir. Uzun alt fitil, fiyatın dönem içinde aşağı gidip kapanışa doğru toparlandığını anlatabilir. Fakat bir mum, fiyatın aralık içindeki tam yolunu veya sıradaki mumun yönünü göstermez. Aynı OHLC değerlerine farklı işlem sıralarıyla ulaşılabilir.

Uygulamaya aktar

Mumu önce etiketle, sonra yorumla: zaman dilimi, O/H/L/C, gövde büyüklüğü, toplam aralık. “Çekiç” veya “doji” gibi adları ezberlemekten önce bu hesapları yap. Şekil benzerliği tek başına işlem üstünlüğü değildir. Mum laboratuvarında kapanışı değiştirerek aynı en yüksek ve en düşük içinde gövdenin nasıl farklılaştığını gözlemle. Sonra yorumunu bir sonraki fiyatı görmeden yaz.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 4 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

O=100, H=108, L=97, C=105: gövde 5 TL, üst fitil 3 TL, alt fitil 3 TL ve tüm aralık 11 TL’dir. Bu mum fiyatın önce 108’e mi yoksa 97’ye mi gittiğini söylemez.

Sık yapılan hata

Tek bir mum şeklinin kesin dönüş veya devam sinyali olduğunu düşünmek.

Pekiştirme görevi

O=50, H=54, L=45, C=47 için gövdeyi ve fitilleri bul.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Bir OHLC mumu neyi göstermez?

A. Dönemin en düşük fiyatını

B. Açılış fiyatını

C. Dönem içindeki hareketlerin kesin sırasını

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 4.

Kaynak izi

Penn State University / Teknik analiz dersi

CME Institute / Teknik analiz: grafikler ve örüntüler

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 2 / DERS 5 / KAVRAM

Zaman dilimi ve hacim

Aynı piyasanın farklı çözünürlükleri.

Kavramı anla

Bir dakikalık mum bir dakikayı, günlük mum bir işlem gününü özetler. Zaman dilimini değiştirmek yeni bir piyasa yaratmaz; veriyi farklı gruplar. Günlük yükseliş içinde kısa aralıkta düşüş görülebilir. Bu çelişki değil, farklı ölçektir. Çok kısa aralıklar daha fazla karar ve maliyet doğurabilir; her zaman dilimi ayrı test gerektirir.

Adım adım düşün

Hacim, belirli aralıkta el değiştiren miktardır. İşlem adedi veya nominal tutar ile aynı şey olmayabilir; veri sağlayıcının birimini kontrol et. Her gerçekleşen işlemde bir alıcı ve satıcı vardır. Yeşil bir mumun altındaki yüksek hacim, “yalnızca alıcı vardı” anlamına gelmez. Hacmi tek bir sayıyla değil, benzer dönemlerin dağılımıyla karşılaştır.

Uygulamaya aktar

İncelemeye başlarken veri saat dilimini, seans sınırlarını ve eksik mumları belirle. Farklı borsaların gün tanımları farklı olabilir. Dönemi bitmemiş bir mumun kapanışı değişir; geçmişte kesinleşmiş mumlarla test ettiğin kuralı anlık mumda çalıştırmak farklı bir yöntemdir. İşlem kararını yalnızca kapanmış mumda veriyorsan bu koşulu yazılı plana ekle.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 5 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Beş adet 1 dakikalık mumdan bir 5 dakikalık mum üret: açılış ilk mumdan, kapanış son mumdan; en yüksek beş yüksek değerin maksimumu, en düşük minimumudur. Hacimler aynı birimdeyse toplanır.

Sık yapılan hata

Daha kısa zaman dilimini otomatik olarak daha doğru sanmak.

Pekiştirme görevi

Bir saatlik yükselişin içinde beş dakikalık düşüş olabilir mi? Neden?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Kapanmamış mum için hangisi doğrudur?

A. Kapanış fiyatı değişebilir

B. Tüm değerleri kesinleşmiştir

C. Gelecek mumun yönünü belirler

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 5.

Kaynak izi

Penn State University / Teknik analiz dersi

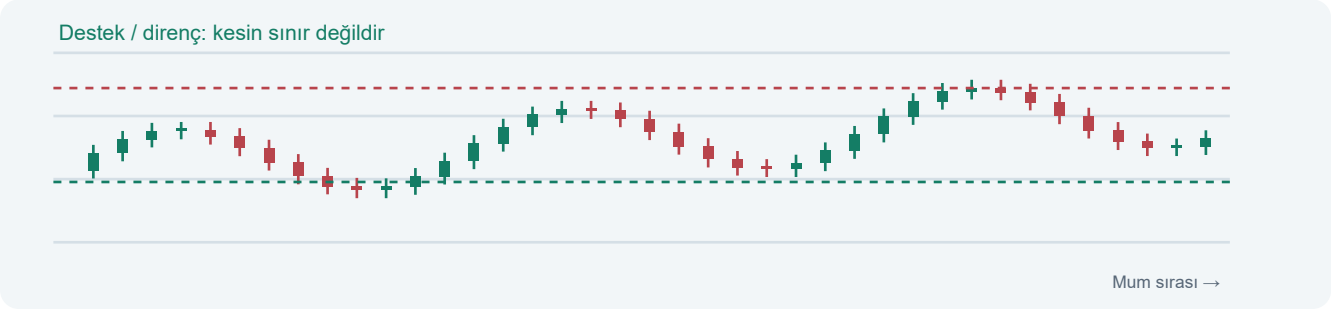
FINRA / Sık gün içi işlemin riskleri

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 2 / DERS 6 / KAVRAM

Trend, destek ve direnç

Çizgilerden önce fiyat yapısını gözlemle.

Kavramı anla

Yükselen tepe ve diplerden oluşan bir dizi, yükseliş trendi için kullanılan bir tanımdır. Alçalan tepe ve dipler düşüş yapısıdır. Belirgin yön bulunmayan hareket yatay aralık olarak incelenebilir. Hangi noktayı tepe veya dip saydığını tanımlamazsan, aynı grafiğe bakıp istediğin hikâyeyi kurabilirsin. İşaretleme kuralın sabit olmalıdır.

Adım adım düşün

Destek, aşağı hareketin geçmişte yavaşladığı veya tepki bulduğu; direnç ise yukarı hareketin karşılandığı bölge olarak incelenir. Bu bölgeler zorunlu dönüş noktaları değildir. Fiyat seviyeyi aşabilir, geri dönebilir veya boşlukla geçebilir. İnce bir çizgi yerine belirsizliği olan bir alan düşünmek çoğu örneği daha dürüst anlatır.

Uygulamaya aktar

Kendi eğitim kuralını kur: son 20 kapanmış mumun en yüksek ve en düşük fiyatını işaretle. Fiyat bu aralığın dışına kapanınca “kırılma adayı” diye kaydet. Hemen başarılı ilan etme; sonraki işlemleri ve maliyeti ölç. Görsel olarak güzel görünen seviyeleri sonradan seçmek, önceden uygulanabilecek bir strateji oluşturmaz. Şeklin tanımı ile kârlılık kanıtını ayır.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 6 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Kurgusal dipler 90→94→98 ve tepeler 100→104→109 ise gözlenen yapı yükseliş yönündedir. Sonraki dip 92'ye indiğinde yapı bozulabilir; bu olay tek başına kesin düşüş tahmini değildir.

Sık yapılan hata

Grafiği gördükten sonra çizgiyi taşıyarak her sonuca uygun hâle getirmek.

Pekiştirme görevi

100, 103 ve 102,8 çevresindeki üç tepeden tek ve kesin bir direnç fiyatı çıkar mı?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Bir direnç bölgesi neyi garanti eder?

A. Fiyatın düşeceğini

B. Hiçbir fiyat sonucunu

C. Kârlı kısa satışı

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 6.

Kaynak izi

CME Institute / Destek ve direnç

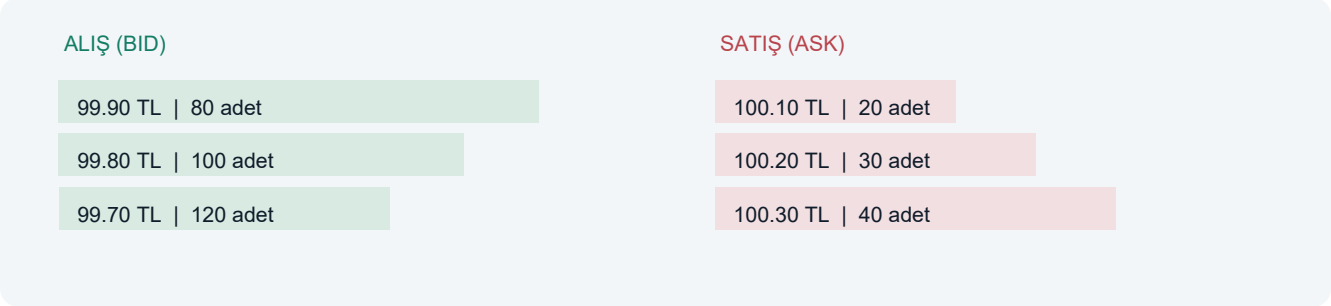
CME Institute / Teknik analiz: grafikler ve örüntüler

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 3 / DERS 7 / KAVRAM

Piyasa, limit ve stop emirleri

Fiyat kontrolü ile gerçekleşme arasındaki tercih.

Kavramı anla

Piyasa emri, uygun koşullarda mevcut karşı emirlerle işlem yapmayı hedefler; gerçekleşme fiyatı garanti değildir. Limit emir, alışta ödeyeceğin en yüksek veya satışta kabul edeceğin en düşük fiyatı sınırlar. Fiyatı sınırlar fakat emrin dolmasını garanti etmez. Fiyata değmesi bile sıranın sana gelmesi ve yeterli karşı miktarın bulunması anlamına gelmeyebilir.

Adım adım düşün

Stop emir, belirlenen tetik koşulu oluşunca aktifleşir; stop-market örneğinde piyasa emrine dönüşür. Stop-limit örneğinde ise limit emir aktif olur ve dolmadan bekleyebilir. Bu kavramlar evrensel ürün özelliği değildir: kurum, piyasa, seans ve tetik tanımı kontrol edilmelidir. Özellikle VİOP emir yöntemlerini Pay Piyasasıyla aynı sayma.

Uygulamaya aktar

Emri onaylamadan önce sembolü, yönü, miktarı, fiyatı, geçerlilik süresini ve tetik koşulunu sesli okuyacak kadar açık yaz. İşlem durdurma veya seans dışında bir emrin ne yapacağını kurum belgesinden öğren. Stop kullanmak planlı kaybı tarif eder; gerçekleşen kaybın üst sınırını her koşulda garanti etmez. Uygulamadaki sanal işlem, piyasa benzeri alış-satışı öğretir; tüm emir türlerini taklit etmez.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 7 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

100 TL’den alınan bir pay için 95 stop düşün. Fiyat haber sonrası 92’den açılırsa stop-market 95’i garanti etmez. Stop-limit 94 ise piyasa 92’de kaldığında satış hiç gerçekleşmeyebilir.

Sık yapılan hata

Stop fiyatını kesin satış fiyatı sanmak.

Pekiştirme görevi

Şu iki önceliği eşleştir: fiyat üst sınırı; mümkün olan en kısa sürede işlem.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Limit emir için hangisi doğrudur?

A. Her zaman hemen dolar

B. Fiyatı sınırlar, dolmayı garanti etmez

C. Fiyat kaymasını her üründe sıfırlar

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 7.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Emir türlerini anlamak

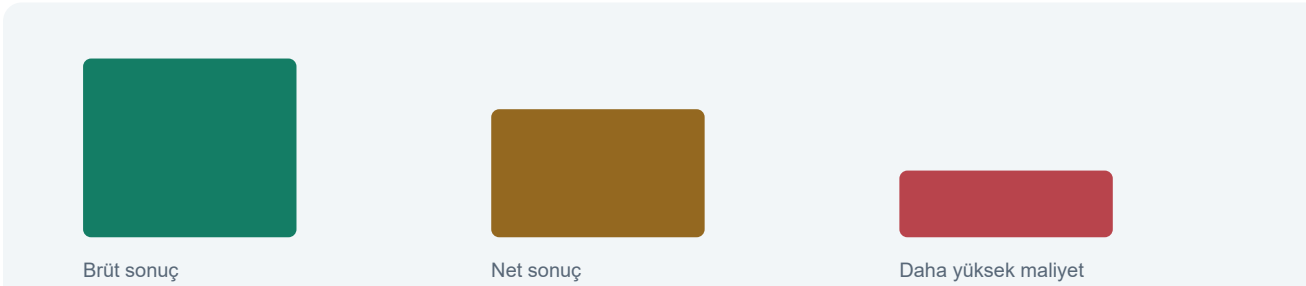
Borsa İstanbul / VİOP: piyasa işleyişi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 3 / DERS 8 / KAVRAM

Spread, kayma ve gerçek maliyet

Brüt sonuçtan net sonuca geç.

Kavramı anla

Komisyon, işlem için alınan açık ücrettir. Spread, alış ve satış kotasyonu arasındaki farktır. Slippage, yani fiyat kayması, beklediğin işlem fiyatıyla gerçekleşen fiyat arasındaki farktır; lehine de aleyhine de olabilir. Borçlanma, saklama, veri veya ürünün kendi giderleri de bulunabilir. Vergi uygulaması ürüne ve ülkeye bağlıdır; örnek hesaplara otomatik vergi kuralı eklenmez.

Adım adım düşün

Alış maliyetini adet × gerçekleşen alış fiyatı + alış komisyonu olarak yaz. Satış gelirinden satış komisyonunu düş. Net kâr, bu ikisinin farkıdır. Eğer gerçekleşme fiyatın spread ve kaymayı zaten içeriyorsa bunları ikinci kez düşme. İki kez maliyet saymak da maliyeti yok saymak kadar hesap hatasıdır.

Uygulamaya aktar

Kısa vadeli yöntemi test ederken işlem başı ortalama brüt kazancı ortalama toplam maliyetle karşılaştır. Küçük brüt farklara dayanan yöntemler, varsaydığın maliyette ufak değişikliklerden çok etkilenebilir. Aracı kurumun güncel tarifesini ve gerçek gerçekleşme kayıtlarını incele. Laboratuvardaki binde bir komisyon ve sabit kayma yalnızca eğitim varsayımıdır; herhangi bir kurumun tarifesi değildir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 8 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

10 adet alış 100,05; satış 100,95; iki yönde de komisyon %0,1 olsun. Brüt fiyat farkı 9 TL; komisyon 1,0005 + 1,0095 = 2,01 TL; net 6,99 TL. Bu gerçekleşme fiyatlarına kayma zaten dâhildir.

Sık yapılan hata

Alış ve satış fiyatları kaymayı içerirken ayrıca aynı kaymayı tekrar düşmek.

Pekiştirme görevi

100 adet 20’den alınıp 21’den satılıyor. Her yönde %0,1 komisyonla net sonuç nedir?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Net sonuca ulaşmak için hangi maliyetler kontrol edilir?

A. Yalnız alış komisyonu

B. Her iki yönün ücretleri ve fiyat etkileri

C. Yalnız kârlı işlemlerin giderleri

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 8.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Ücret ve giderlerin etkisi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 3 / DERS 9 / KAVRAM

Uzun, kısa ve kaldıraç

Pozisyon yönünü ve büyüyen riski anla.

Kavramı anla

Uzun pozisyon, fiyat artışından yararlanmayı amaçlayan maruziyettir. Açığa satışta ödünç alınan varlık satılır ve daha sonra geri alınması gerekir. Vadeli sözleşmede kısa pozisyon ise farklı bir hukuki mekanizmadır. “Short” sözcüğü her üründe aynı işlemi anlatmaz. Açığa satışın ödünç, teminat, maliyet ve geri çağrılma koşulları bulunabilir.

Adım adım düşün

Kaldıraç, hesap özkaynağına göre daha büyük nominal büyüklüğe maruz kalmaktır. Fiyat değişiminin özkaynağa etkisini hem olumlu hem olumsuz büyütebilir. Teminat bir kayıp limiti değildir. Türevlerde, kısa satışta veya borçla işlemde başlangıçta ayırdığından fazla kayıp ve ek yükümlülük doğabilir; ürünün risk bildirimini okumak gerekir.

Uygulamaya aktar

Nominal büyüklüğü ayrı, yatırdığın teminatı ayrı yaz. Sonra fiyatın ters yönde %1, %3 ve %10 hareketinde sonucu hesapla. Likidasyon veya teminat tamamlama seviyeleri bu basit oranla bulunamaz; kurum ve ürün kurallarına bağlıdır. Uygulamanın simülatörü yalnız nakit karşılığı uzun işlem yapar. Kaldıraç dersindeki sayılar matematiksel senaryolardır.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 9 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

10.000 TL özkaynakla 50.000 TL nominal maruziyet 5 kat basit kaldıraçtır. Maliyetleri yok sayan %2 ters hareket, nominalin %2'si olan 1.000 TL kayıp; özkaynağın %10'u demektir.

Sık yapılan hata

Teminatı, her koşulda kaybedilebilecek en yüksek tutar sanmak.

Pekiştirme görevi

20.000 TL özkaynak, 80.000 TL nominal ve %3 ters harekette teorik kaybı bul.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Kaldıraç için hangisi doğrudur?

A. Yalnız kârı büyütür

B. Kâr ve zarar etkisini büyütebilir

C. Kaybı teminatla garanti sınırlar

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 9.

Kaynak izi

FINRA / Sık gün içi işlemin riskleri

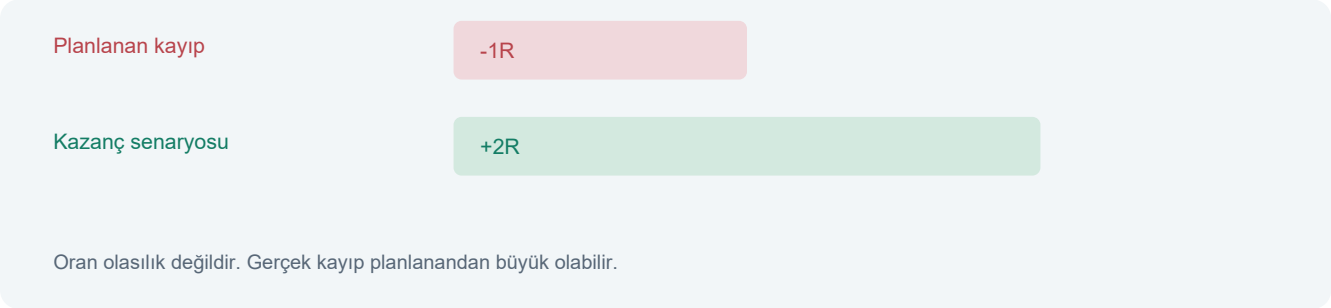
Borsa İstanbul / VİOP: piyasa işleyişi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 4 / DERS 10 / KAVRAM

Risk bütçesi ve pozisyon büyüklüğü

Miktarı, kabul edilen kayıptan geriye doğru hesapla.

Kavramı anla

Risk bütçesi, tek bir fikir için planladığın parasal kayıptır. Eğitimde örneğin hesabın %1'i kullanılması, herkes için uygun bir oran olduğu anlamına gelmez. Önce hesabın hangi bölümünün risk sermayesi olduğunu ve hangi kaybın süreci durduracağını tanımla. Stop seviyesini yalnızca daha fazla adet alabilmek için değiştirme.

Adım adım düşün

Nakit karşılığı uzun işlemde basit birim risk = giriş - stop. Miktar = risk bütçesi / birim risk; tam adet gerekiyorsa aşağı yuvarla. Gerçekçi plan, iki yönün komisyonunu ve beklenen kaymayı da ekler. Ayrıca pozisyonun alış bedeli kullanılabilir nakdi aşmamalı. Vadeli sözleşmede fiyat farkını sözleşme çarpanı ile çevirmek gerekir; burada pay örneği kullanıyoruz.

Uygulamaya aktar

Hesaplanan risk planlanan senaryo riskidir. Gap, likidite kaybı veya stop gerçekleşmemesiyle zarar daha büyük olabilir. Aynı anda açık pozisyonların toplam riskini de kontrol et. Hesaplayıcıda giriş, stop veya hedef sırası hatalıysa sonucu kullanma; sıfır stop mesafesinde bölme yapılamaz. Küçük hesapta bir adet bile bütçeyi aşıyorsa doğru sonuç sıfır adet olabilir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 10 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Hesap 50.000 TL, örnek risk oranı %1 → 500 TL. Giriş 100, stop 96 → birim risk 4 TL. Maliyet hariç 125 adet. Her birim için 0,30 TL ek maliyet varsayılırsa taban(500/4,30) = 116 adet.

Sık yapılan hata

Risk bütçesine bakıp pozisyon bedelinin nakdi aşıp aşmadığını unutmak.

Pekiştirme görevi

20.000 TL hesap, %0,5 risk, giriş 50 ve stop 48 ise maliyet hariç adet nedir?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Aynı bütçede stop mesafesi iki katına çıkarsa miktar ne olur?

A. İki katına çıkar

B. Yaklaşık yarıya iner

C. Değişmez

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 10.

Kaynak izi

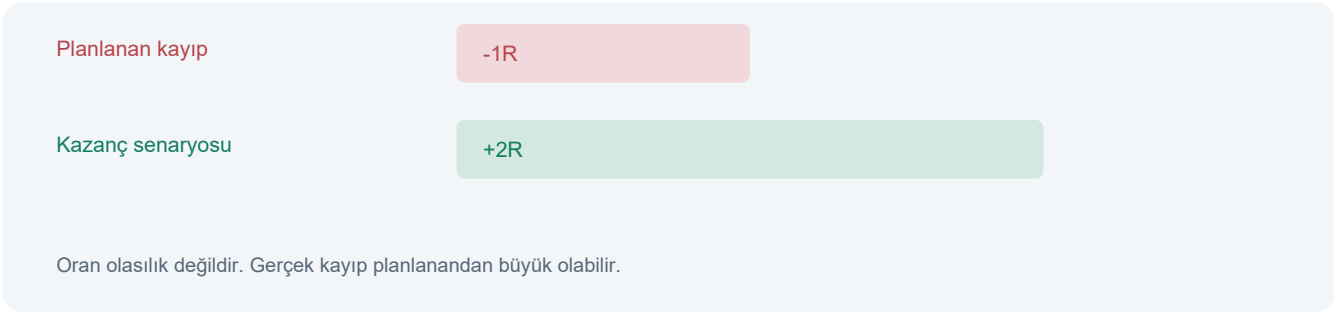
CME Institute / Uygun pozisyon büyüklüğü

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 4 / DERS 11 / KAVRAM

R, risk-getiri ve beklenen değer

Kazanma oranını tek başına yorumlama.

Kavramı anla

R, işlem başında tanımladığın parasal risk birimidir. Başlangıç riskin 200 TL ise 400 TL net kazanç +2R, 200 TL kayıp -1R olur. İşlem açıkken riski artırıp sonra yeni büyük değeri payda yapmak karşılaştırmayı bozar. Başlangıç riskini sabit kaydet. Risk-getiri oranı hedef senaryoyu tarif eder; hedefe ulaşma olasılığını söylemez.

Adım adım düşün

Basit beklenen değer = kazanma olasılığı × ortalama kazanç - kaybetme olasılığı × ortalama kayıp. Maliyetler sonuçlara dâhil değilse ayrıca düşülür. Geçmiş örnekte hesapladığın oran, geleceğin bilinen olasılığı değildir. Veriler azsa tahmin belirsizdir. Laboratuvardaki olasılık kaydırıcısı varsayımsal bir modeldir; piyasanın gerçek kazanma oranı değildir.

Uygulamaya aktar

Planlanan ödül/risk ile gerçekleşen ortalama kazanç/kaybı ayır. Erken çıkışlar, boşluklar ve kısmi satışlar sonuçları değiştirebilir. Her işlemi aynı R cinsinden yazmak farklı büyüklükleri karşılaştırmanı kolaylaştırır. Negatif beklenen değeri daha büyük miktarla düzeltmek mümkün değildir; miktar hem sonuçları hem riski ölçekler.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 11 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Her kazanç +2R, kayıp -1R ve varsayımsal kazanma oranı %40 ise 0,40×2 - 0,60×1 = +0,20R. İşlem başı ek maliyet 0,25R ise net beklenti -0,05R olur.

Sık yapılan hata

Yüksek kazanma yüzdesini tek başına strateji kalitesi sanmak.

Pekiştirme görevi

%60 kazanç, ortalama +0,5R ve %40 kayıp, ortalama -1R için beklentiyi hesapla.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

2R kazanç, 1R kayıpta maliyet hariç başabaş kazanma oranı nedir?

A. %25

B. %33,33…

C. %66,67

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 11.

Kaynak izi

CME Institute / Uygun pozisyon büyüklüğü

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 4 / DERS 12 / KAVRAM

Drawdown ve birlikte hareket eden risk

Tek işlemden portföye geç.

Kavramı anla

Drawdown, sermayenin önceki tepesinden düşüşüdür. Tepe 100.000 TL ve sonraki değer 85.000 TL ise düşüş %15'tir. Başlangıçtan getiri ile tepeden düşüş farklı ölçülerdir. Kayıp sonrası aynı noktaya dönmek için gereken getiri simetrik değildir: %20 düşüşü telafi etmek için kalan sermaye üzerinde %25 artış gerekir.

Adım adım düşün

Beş ayrı sembol almak beş bağımsız risk aldığın anlamına gelmez. Aynı sektör, kur veya piyasa etkeni hepsini birlikte etkileyebilir. Çeşitlendirme belirli yoğunlaşmaları azaltabilir; tüm kayıpları engellemez. Korelasyon geçmişte hesaplanan birlikte hareket ölçüsüdür ve zamanla değişebilir. Stres altında ilişkinin değişmesi mümkündür.

Uygulamaya aktar

Bir eğitim planında işlem başı bütçe, toplam açık risk ve değerlendirme molası eşiği ayrı yazılabilir. Bu eşikler kişiye uygun öneri değildir; kurallı düşünme alıştırmasıdır. Kayıp serisinde miktarı artırarak telafi etmeyi planın varsayılan parçası yapma. Önce veriyi ve uygulamayı incele: kayıplar beklenen dağılım içinde mi, yoksa süreçte bir bozulma mı var?

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 12 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

10.000 TL’nin %50 kayıpla 5.000’e düşmesi, başa dönmek için %100 artış gerektirir. Genel formül kayıp oranı d için gereken getiri d/(1-d). %10 kayıpta yaklaşık %11,11 gerekir.

Sık yapılan hata

Farklı isimlerin her zaman bağımsız pozisyonlar olduğunu varsaymak.

Pekiştirme görevi

80.000 TL tepe ve 68.000 TL değer için drawdown ve toparlanma getirisini bul.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

%25 kayıptan sonra başa dönmek için yaklaşık ne gerekir?

A. %25

B. %33,33

C. %50

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 12.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Varlık dağılımı ve çeşitlendirme

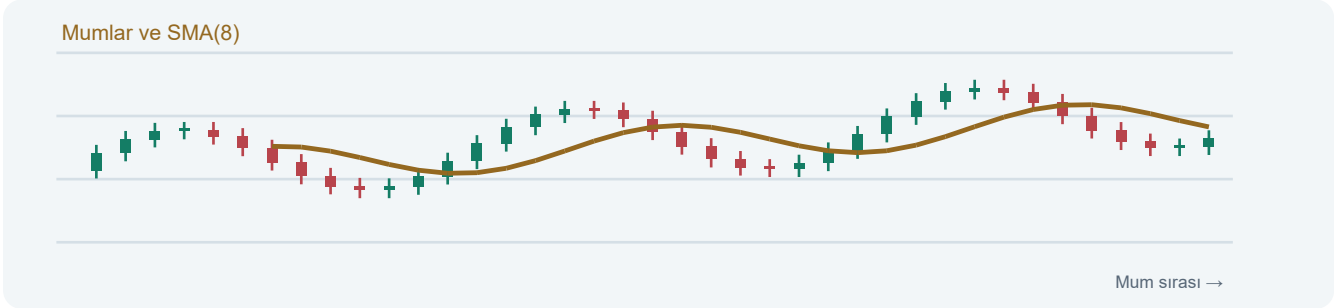
CME Institute / Uygun pozisyon büyüklüğü

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 5 / DERS 13 / KAVRAM

SMA, EMA ve RSI ne söyler?

Gösterge bir dönüşümdür, kehanet değildir.

Kavramı anla

SMA, seçilen sayıdaki fiyatın basit aritmetik ortalamasıdır. Beş kapanış için beş sayıyı toplayıp beşe bölersin. Yeni kapanış geldiğinde en eski veri pencereden çıkar. EMA yakın gözlemlere daha fazla ağırlık veren bir ortalamadır. İkisi de geçmiş fiyatların dönüşümüdür ve hareketi gecikmeli yansıtabilir.

Adım adım düşün

RSI, fiyat değişimlerindeki kazanç ve kayıp büyüklüklerini belirli bir yumuşatma yöntemiyle karşılaştıran, 0 ile 100 arasında bir momentum göstergesidir. Yaygın 30 ve 70 seviyeleri evrensel alış-satış emirleri değildir. Güçlü trendde yüksek veya düşük bölgede kalabilir. Veri periyodu ve başlangıç yöntemi platformlar arasında küçük farklar doğurabilir.

Uygulamaya aktar

SMA laboratuvarında pencereyi büyüt: çizgi daha yumuşak olur ve kısa değişimlere daha geç tepki verebilir. Kısalttığında daha çok kesişim görebilirsin. Kesişimlerin artması, kârın artması demek değildir. Aynı fiyatı kullanan birkaç göstergeyi birbirinden bağımsız kanıt sayma. Bir göstergeyi kullanmadan önce hesabını, zamanlamasını ve hangi koşulda yanlış yönlendirebildiğini açıklayabilmelisin.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 13 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Kapanışlar 10, 12, 11, 13, 14 ise SMA(5)=12. Yeni kapanış 15 olduğunda pencere 12,11,13,14,15 olur; yeni SMA=13. Önceki 10 artık hesaba girmez.

Sık yapılan hata

RSI 70'i geçti diye fiyatın hemen düşmek zorunda olduğunu düşünmek.

Pekiştirme görevi

20, 22, 21 kapanışlarının SMA(3) değeri nedir?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

SMA penceresi büyüdüğünde genel olarak ne beklenir?

A. Daha yumuşak ve daha gecikmeli çizgi

B. Kesin dönüş sinyali

C. Daha az veri kullanımı

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 13.

Kaynak izi

CME Institute / Hareketli ortalamalar

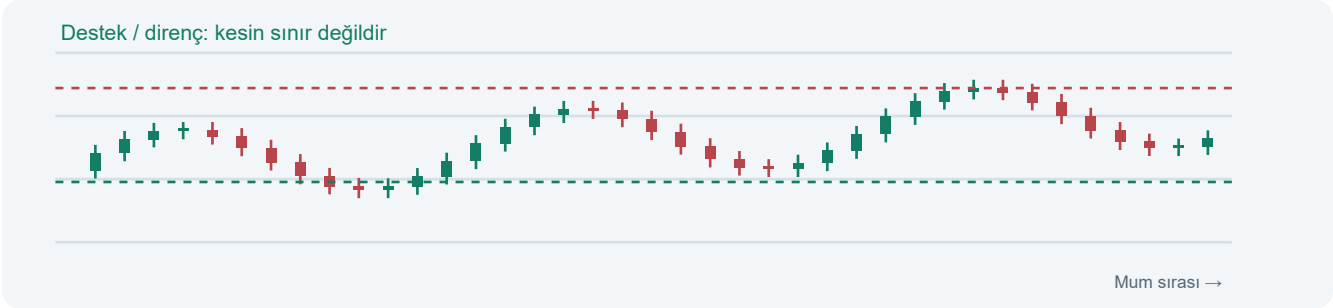
CME Institute / Osilatörler: MACD, RSI, Stochastics

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 5 / DERS 14 / KAVRAM

Kırılma fikrini test edilebilir kurala çevir

Yorum yerine önceden tanımlanmış koşullar.

Kavramı anla

“Güzel görünen kırılmayı al” bir araştırma kuralı değildir. Tekrar uygulanabilen bir tanım gerekir. Örnek eğitim hipotezi: bugünkü kapanış, önceki 20 tamamlanmış mumun en yüksek değerini aşarsa aday oluşur. Bugünkü mumu karşılaştırma penceresine eklemek farklı bir koşuldur. Kullanılan veri alanını ve karşılaştırma işaretini açık yaz.

Adım adım düşün

Sinyal zamanı ile gerçekleşme zamanını ayır. Kapanışta öğrenilen bir sinyali o kapanıştan kesin işlem olmuş gibi yazmak her zaman uygulanabilir değildir. Basit test için sonraki mum açılışı ve varsayılan maliyet kullanılabilir; bu da yalnız bir modeldir. Stop, çıkış, miktar, eşzamanlı pozisyon ve yeniden giriş koşulları yoksa strateji tanımı eksiktir.

Uygulamaya aktar

Aynı veride 20, 21, 22 ve daha çok pencere deneyip yalnız en iyisini sunmak seçilim sorununa yol açar. Denediğin tüm sürümleri kaydet. Kuralı yazdıktan sonra hiç dokunmadığın ayrı bir dönemde incele. Buradaki kırılma örneği bir işlem tavsiyesi veya kanıtlanmış üstünlük değildir; araştırılabilir bir sorunun nasıl yazıldığını öğretir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 14 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Önceki 20 mumun en yükseği 105, bugünkü kapanış 106. Kural aday üretir. Sonraki açılış 109 ise 106'dan kesin alış olmuş gibi kaydetmek yerine testte 109 ve maliyeti kullanırsın.

Sık yapılan hata

Gördüğün sonuca göre kuralı sürekli değiştirip hâlâ aynı bağımsız test olduğunu söylemek.

Pekiştirme görevi

"RSI düşükken al" cümlesini nasıl belirginleştirirsin?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Kapanışta oluşan sinyali test ederken hangisi önemlidir?

A. Sinyal sonrası uygulanabilir gerçekleşme zamanı

B. En güzel grafik görüntüsü

C. Yalnız kazanan örnekler

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 14.

Kaynak izi

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

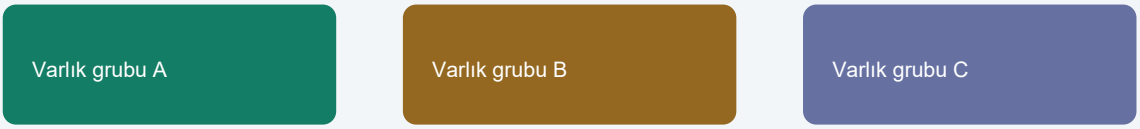
Araştırma · arXiv / GPT duygu analizinde ileriye bakma yanlılığı

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 5 / DERS 15 / KAVRAM

Temel veri, haber ve ekonomik bağlam

Fiyat grafiğine eşlik eden bilgiyi doğrula.

Şematik gruplama: bu dağılım bir yatırım önerisi değildir.

Kavramı anla

Temel analiz, şirket veya ürünün ekonomik durumunu incelemeye çalışır. Şirkette gelir, kârlılık, borç ve nakit akışı farklı sorulara cevap verir. Kâr artışı tek başına nakit arttığı anlamına gelmez. Büyüklükleri aynı dönem ve muhasebe bağlamında karşılaştır. Bir oran, tek başına “ucuz” veya “pahalı” kararını kesinleştirmez.

Adım adım düşün

KAP gibi resmî bildirim kaynağında belgenin şirketini, dönemini, para birimini, yayımlanma zamanını ve varsa düzeltmesini kontrol et. Haber özetini asıl belgeyle eşleştir. Fiyat, açıklanan sayının yanında beklentilere, belirsizliğe ve piyasa koşullarına tepki verebilir. “İyi haber geldi, mutlaka yükselir” zorunlu bir ilişki değildir.

Uygulamaya aktar

Araştırma notunda üç sütun kullan: doğrulanmış veri, yorum ve eksik bilgi. Örneğin açıklanan satış tutarı veri; artışın sürdürülebilirliği yorum; gelecek talep bilinmeyendir. Geçmiş strateji testinde raporun dönem sonunu değil, gerçekten kamuya açıklandığı zamanı kullan. Açıklanmamış raporu geçmiş kararda biliniyormuş gibi kullanmak bilgi sızıntısıdır.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 15 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Kurgusal şirkette gelir 100’den 130’a yükselirken net kâr 10’dan 9’a düşmüş olsun. Gelir %30 artarken kâr %10 azalmıştır. Satış artışı ile kârlılık aynı hikâyeyi söylemez; nedenini dipnotlarda araştırırsın.

Sık yapılan hata

Sosyal medya ekran görüntüsünü asıl rapor yerine kullanmak.

Pekiştirme görevi

Bir finansal tablodan önce hangi beş bilgiyi doğrularsın?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Geçmiş kararda rapor ne zaman kullanılabilir sayılmalıdır?

A. Rapor dönemi başladığında

B. Kamuya açıklandığında

C. Sonraki kâr bilindiğinde

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 15.

Kaynak izi

Kamuyu Aydınlatma Platformu / Resmî şirket bildirimleri

Araştırma · arXiv / GPT duygu analizinde ileriye bakma yanlılığı

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 6 / DERS 16 / KAVRAM

Davranış hataları ve işlem günlüğü

Duyguyu yargılamadan kayda dönüştür.

Kavramı anla

FOMO fırsatı kaçırma korkusunu, teyit yanlılığı mevcut fikrini destekleyen bilgiyi seçme eğilimini, sonuç yanlılığı ise kararın kalitesini yalnız sonuca bakarak değerlendirmeyi anlatır. Bunlar bir tanı değildir; kendi davranışını incelemek için kullanılan kavramlardır. Bir işlem kazandırsa da kurala aykırı olabilir; kurallı bir işlem de zarar edebilir.

Adım adım düşün

Günlüğe işlemden önce gerekçe, geçersizleşme koşulu, miktar, planlanan risk ve duygu notu yaz. Sonrasında gerçekleşme, maliyet, sonuç ve plana uyumu ekle. “Kötü hissettim” yerine “Üç kayıptan sonra planlanandan iki kat miktar girdim” gibi gözlenebilir davranış kullan. Bu kayıt, sonradan hikâyeyi değiştirmeyi zorlaştırır.

Uygulamaya aktar

Haftalık incelemede yalnız toplam kâra bakma. Kurala uygun işlem oranı, eksik kayıt ve plansız müdahaleleri say. Bir davranış örüntüsü görürsen küçük bir süreç değişikliği seç: örneğin emirden önce kontrol kartını tamamlamak. Bunun performansa etkisini daha sonra ölç. Uygulamadaki günlük cihazda saklanır; dışa aktarmadığın kayıtları cihaz kaybında geri getirme garantisi yoktur.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 16 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

İki işlem düşün: A kurala uygun ve -1R, B plansız iki kat miktarla +3R. Sadece sonuçla B'yi ödüllendirmek, riskli davranışı pekiştirebilir. A'nın süreç notu daha iyi olabilir.

Sık yapılan hata

Zarar eden her işlemi hata, kazanan her işlemi doğru karar saymak.

Pekiştirme görevi

Sonuçtan bağımsız bir süreç ölçüsü yaz.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Günlükte hangi not daha denetlenebilirdir?

A. Piyasa beni sevmedi

B. Stopu plandaki 96'dan 92'ye indirdim

C. Bugün enerji kötüydü

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 16.

Kaynak izi

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 6 / DERS 17 / KAVRAM

Tek sayfalık işlem planı

Belirsizlik içinde uygulanabilir bir kontrol listesi.

Kavramı anla

Plan, piyasanın ne yapacağını söylemez; belirli koşulda senin ne yapacağını açıklar. Ürün ve zaman dilimi, veri kaynağı, giriş/çıkış kuralları, miktar, maliyet modeli ve değerlendirme takvimi bulunmalı. İşlem yapmama koşulları da plandır: veri bozuksa, ürün belgesi anlaşılmıyorsa veya günlük kontrol tamamlanmadıysa durmak tanımlanabilir.

Adım adım düşün

Her cümleyi evet/hayır sorusuna çevirmeyi dene. “Riskim makul” yerine “Planlanan parasal risk yazılı bütçeyi aşıyor mu?” kullan. Bir kural sayısal olmak zorunda değildir ama başka biri aynı veride ne demek istediğini anlayabilmelidir. Plan sürümünü tarihle; değişiklik nedenini ve hangi veride sınandığını kaydet.

Uygulamaya aktar

İşlem öncesi plan ile olay sonrası değerlendirmeyi karıştırma. Yeni bilgi geldiğinde her koşulda aynı şeyi yapmak zorunda değilsin; fakat plan dışı kararın ne olduğunu açıkça yazmalısın. Bir istisnayı sonradan genel kural saymak araştırmayı bozar. Planın güçlü görünmesi değil, uygulanabilir ve eleştirilebilir olması amaçtır.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 17 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Örnek eğitim planı: yalnız sentetik uzun işlem; giriş gerekçesi yazılmış; maliyet dahil risk hesaplanmış; yeterli sanal nakit var; sonuç sonrası günlük doldurulacak. Bu, fiyat hedefi vermeyen ama uygulanabilir bir süreçtir.

Sık yapılan hata

“Duruma göre karar veririm” cümlesini bütün giriş ve çıkışların tek açıklaması yapmak.

Pekiştirme görevi

Planın için üç işlem yapmama koşulu yaz.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

İşlem planı öncelikle neyi tanımlar?

A. Piyasanın kesin geleceğini

B. Belirli koşullarda uygulanacak davranışı

C. Garantili aylık kazancı

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 17.

Kaynak izi

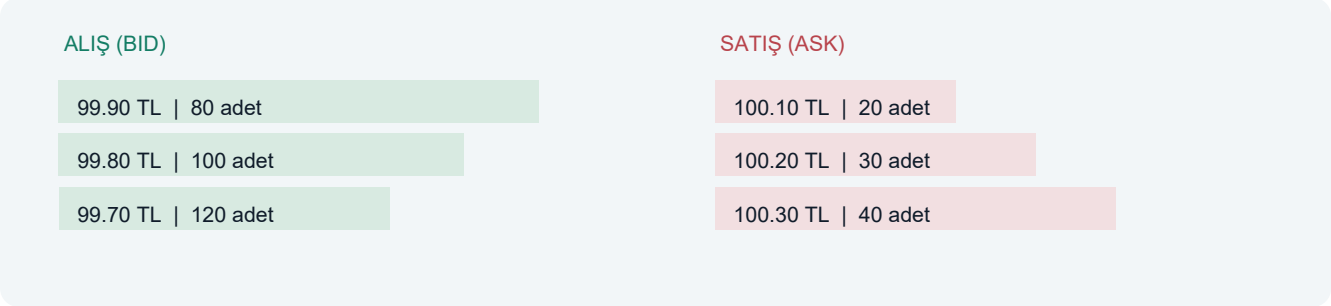
CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 6 / DERS 18 / KAVRAM

Uygulama rutini ve operasyonel risk

İyi fikri, doğru uygulama tamamlar.

Kavramı anla

Operasyonel risk; yanlış sembol, yanlış adet, bağlantı sorunu, iki kez emir gönderme veya eski veriyle karar verme gibi süreç aksaklıklarını içerir. Analizin isabetli olsa bile yanlış uygulama zarar doğurabilir. Emrin iletildi, kabul edildi ve gerçekleşti durumları farklıdır. Belirsiz bir yanıtta körlemesine tekrar göndermek çift işlem riski yaratır.

Adım adım düşün

Eğitim rutinini üçe ayır: önce veri ve plan kontrolü; sırasında emir ve gerçekleşme takibi; sonra kayıt ve mutabakat. Mutabakat, kendi kaydını kurumun gerçekleşme kayıtlarıyla karşılaştırmaktır. Fiyat, miktar, ücret ve para birimi uyuşmalıdır. Zaman damgalarını aynı saat dilimine çevir. Sorunu teşhis etmek için kanıt sakla; ekran görüntüsü tek başına tüm ayrıntıları içermeyebilir.

Uygulamaya aktar

Bağlantı kesintisi ve cihaz kaybı için nasıl duracağını düşün. Kimlik bilgilerini paylaşma; hesap güvenliğini resmî destek kanallarından yönet. Uygulamanın sanal ortamında kayıt dışa aktarımını düzenli yap. Bu uygulama aracı kuruma bağlanmaz ve gerçek emir iletmez; operasyon disiplini kavramını öğretir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 18 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Alışa bastıktan sonra ekran dondu. Gerçek sistemde önce emrin durumunu doğrulamadan yeniden emir göndermek aynı miktarı iki kez almakla sonuçlanabilir. “Yanıt yok” ile “emir yok” aynı değildir.

Sık yapılan hata

Sistem yanıt vermediğinde gerçekleşmeyi kontrol etmeden aynı emri tekrarlamak.

Pekiştirme görevi

Bir gerçekleşme kaydında kontrol edeceğin dört alan yaz.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Emir kabul edildi bilgisi neyi garanti etmez?

A. Emrin sisteme ulaştığını

B. İstenen miktarın tamamının gerçekleştiğini

C. Bir durum kaydı oluştuğunu

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 18.

Kaynak izi

Borsa İstanbul / Pay Piyasası: piyasa işleyişi

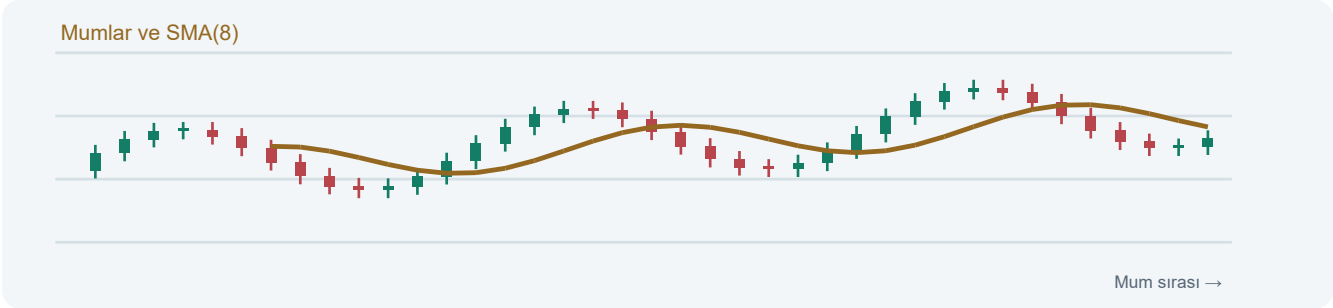
SEC · Investor.gov / Ücret ve giderlerin etkisi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 7 / DERS 19 / KAVRAM

Geçmiş test ve veri tuzakları

Bugün bildiğini geçmişe taşımadan araştır.

Kavramı anla

Backtest, açık kuralları geçmiş veri üzerinde uygulayarak varsayımsal işlemleri değerlendirmektir. Tarihi yeniden yaşamak değildir; bir modeldir. Veri kalitesi, zamanlama, maliyet ve emir varsayımı sonucu belirler. Testin iyi görünmesi gelecekte kârı kanıtlamaz. Önce araştırma sorusunu ve deneyeceğin sürümleri kaydet.

Adım adım düşün

İleriye bakma yanlılığı, karar anında henüz bilinmeyen veriyi kullanmaktır. Hayatta kalma yanlılığı, yalnız bugün hâlâ var olan varlıkları inceleyerek kapanan veya çıkarılanları dışlamaktır. Bölünme ve temettü gibi olaylarda düzeltilmiş fiyat ile ham fiyat farkını anla. Düzeltilmiş veri, gerçek emrin hangi nominal fiyattan gerçekleştiğini otomatik söylemez.

Uygulamaya aktar

Kronolojik geliştirme ve ayrı değerlendirme dönemleri ayır. Parametreyi değerlendirme dönemine bakarak değiştirirsen o dönem artık bağımsız değildir. Denenen varyant sayısını sakla; başarısızları silme. Özellikle yapay zekâ geçmiş bir şirketin geleceğini eğitiminden biliyor olabilir. Anonimleştirme ve zaman sınırlama yardımcı olabilir ama bütün bilgi sızıntısını otomatik çözmez.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 19 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Bugünkü endeks şirketleriyle on yıl geriye test yapmak, arada endeksten çıkan şirketleri dışlayabilir. İlgili tarihte bilinen evreni kurmadan sonuç “o gün uygulanabilir portföy” sayılmaz.

Sık yapılan hata

Aynı veride yüzlerce sürüm deneyip yalnız en iyi grafiği sunmak.

Pekiştirme görevi

Kapanış verisiyle oluşan sinyalin aynı mumun düşük fiyatından alındığı testte sorun nedir?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

İleriye bakma yanlılığı hangisidir?

A. Açıklanmamış raporu geçmiş kararda kullanmak

B. Tarihe göre veri ayırmak

C. Komisyon eklemek

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 19.

Kaynak izi

Araştırma · arXiv / GPT duygu analizinde ileriye bakma yanlılığı

Kamuyu Aydınlatma Platformu / Resmî şirket bildirimleri

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 7 / DERS 20 / KAVRAM

Performans ölçüleri ve belirsizlik

Bir sonuç tablosunu eleştirel oku.

Kavramı anla

Net getiri, ücretlerden sonraki değişimdir. Kazanma oranı kazançla biten işlem payıdır. Ortalama kazanç/kayıp büyüklüğüyle birlikte incelenmelidir. Profit factor, pozitif işlem sonuçları toplamının mutlak negatif sonuçlar toplamına oranıdır. Hiç kayıp yoksa payda sıfırdır; bunu olağan ve güvenilir “sonsuz başarı” gibi yorumlama.

Adım adım düşün

Maksimum drawdown, inceleme aralığındaki en büyük tepeden düşüştür. İşlem sonuçlarının örnek ortalaması gelecekteki ortalamayı kesin vermez. Özellikle az işlemde belirsizlik büyüktür. Aynı piyasa hareketinde açılan çok sayıda işlem bağımsız gözlem olmayabilir. Bu yüzden yalnız işlem adedini büyütmek yeterli bir kanıt sayılmaz.

Uygulamaya aktar

Raporuna zaman aralığı, ürün evreni, maliyetler, veri kaynağı, karşılaştırma ölçütü, denenen sürümler ve sınırları ekle. İşlem olmayan dönemleri ve nakit kullanımını da göster. Birkaç büyük kazancın toplam sonucu taşıyıp taşımadığına bak. Sharpe gibi ölçüler zaman ölçeği ve getiri dağılımı varsayımlarına duyarlıdır; bağlam olmadan tek sayıyla sıralama yapmak yanıltabilir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 20 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Net sonuçlar +200, -100, +50, -100 TL ise toplam +50; kazanma oranı %50; profit factor 250/200=1,25. Bu dört işlem, yöntemin gelecekte pozitif olduğunu kanıtlamak için yeterli değildir.

Sık yapılan hata

Sadece kazanma oranını veya tek bir güzel sermaye eğrisini raporlamak.

Pekiştirme görevi

+3R, -1R, -1R, +1R için toplamı, kazanma oranını ve profit factorü bul.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Hiç kayıp olmayan iki işlem için hangi yorum daha doğrudur?

A. Strateji risksizdir

B. Örnek küçük; kayıp riski ölçülememiştir

C. Gelecekte kazanma oranı %100'dür

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 20.

Kaynak izi

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

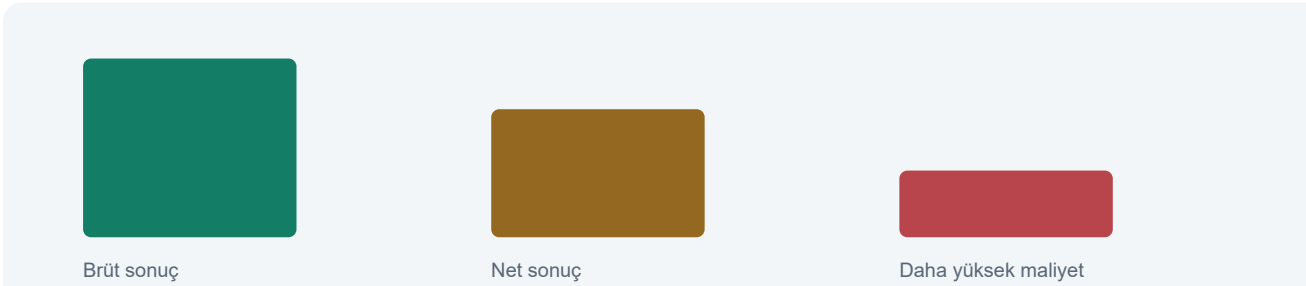
Araştırma · arXiv / GPT duygu analizinde ileriye bakma yanlılığı

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 7 / DERS 21 / KAVRAM

İleri test ve dayanıklılık

Ayrı veri, makul maliyet ve kontrollü değişiklik.

Kavramı anla

Forward test, kuralları belirledikten sonra gelen yeni veride sonuçları kaydetmektir. Sanal işlem finansal riski azaltır ama gerçek gerçekleşme, kuyruk sırası ve duygusal baskıyı tam taklit etmez. Bu yüzden başarılı bir demo sonucu gerçek piyasada aynı sonucun garantisi değildir. Hangi unsurların modellenmediğini rapora yaz.

Adım adım düşün

Dayanıklılık incelemesinde maliyeti artır, işlem zamanını geciktir ve yakın parametreleri karşılaştır. Tek bir dar ayarda iyi görünen sonuç kırılgan olabilir. Bu çalışmalar kötü sonucu iyileştirmek için sınırsız ayar arama oyunu değildir. Önceden hangi duyarlılık kontrollerini yapacağını belirle ve hepsini göster.

Uygulamaya aktar

Aşamalar için geçiş ölçüsü yaz: örneğin yeterli süre boyunca eksiksiz kayıt ve aynı kuralların uygulanması. Bu bir gerçek paraya geçiş tavsiyesi değildir; araştırma disiplini ölçüsüdür. Bir değişiklik yaptığında yeni sürüm başlat. Kayıp oluştu diye her hafta parametre değiştirmek, neyin test edildiğini belirsizleştirir. İşlem yapmama veya araştırmayı bırakma kararı da geçerli bir sonuçtur.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 21 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Bir testte işlem başı maliyet 2 TL iken toplam kâr 150 TL. 100 işlemde maliyet 4 TL olursa ek 200 TL gider çıkar; diğer her şey aynıysa sonuç -50 TL'ye döner.

Sık yapılan hata

Demoda dolan her emrin gerçek pazarda aynı fiyat ve miktarda dolacağını varsaymak.

Pekiştirme görevi

Günlükte bir ileri testin başlama anında hangi bilgileri kilitlersin?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Dayanıklılık kontrolü neyi araştırır?

A. Yakın koşullarda sonucun ne kadar değiştiğini

B. Kesin gelecek kârını

C. En yüksek sonucu sonsuza kadar aramayı

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 21.

Kaynak izi

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

SEC · Investor.gov / Ücret ve giderlerin etkisi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 8 / DERS 22 / KAVRAM

Türevler ve sözleşme özellikleri

Çarpan, vade ve teminatı birlikte oku.

Kavramı anla

Vadeli işlem, belirli koşullarda gelecekteki bir yükümlülüğe dayanan sözleşmedir. Opsiyon, alıcıya belirli bir hakkı verir; alıcı ve satıcının yükümlülükleri simetrik değildir. Ödenen prim, vade, kullanım fiyatı ve sözleşme türü önemlidir. Bir opsiyonun grafiği, dayanağın grafiğiyle aynı risk yapısına sahip değildir.

Adım adım düşün

Nominal büyüklük için fiyatı sözleşme çarpanı ve sözleşme adediyle ilişkilendir. Fiyat adımı (tick) ile parasal adım değeri aynı değildir. VİOP sözleşmesinde güncel ürün tanımını, son işlem gününü, uzlaşma yöntemini ve teminat koşullarını resmî belgelerden kontrol et. Bu kitap zamanla değişen teminat oranlarını veya seans saatlerini ezber kuralı olarak sunmaz.

Uygulamaya aktar

Teminat tamamlama ve zorunlu kapatma riski basit stop hesabından farklıdır. Opsiyon satıcısının riski alıcının ödediği primle sınırlı kabul edilemez. Anlamadığın sözleşmede işlem açmamak için ürün kartı kullan. Bu ders kavramsal tanıtımdır; fiyatlama, Yunan harfleri ve profesyonel türev risk yönetimi ayrı ve daha kapsamlı çalışma gerektirir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 22 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Tamamen kurgusal sözleşmede çarpan 10 TL/puan, miktar 2 ve hareket -15 puan ise uzun pozisyonun brüt sonucu -15×10×2 = -300 TL'dir. Bu örnek gerçek bir VİOP sözleşmesinin özelliklerini belirtmez.

Sık yapılan hata

Fiyatın kaç puan değiştiğine bakıp çarpanı hesaba katmamak.

Pekiştirme görevi

Çarpan 5 TL/puan ve 3 sözleşmede +8 puanlık lehte hareketin brüt sonucu nedir?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Teminat hakkında hangisi doğrudur?

A. Her koşulda toplam kayıp sınırıdır

B. Ürün yükümlülükleri ayrıca incelenmelidir

C. Sözleşme çarpanını önemsiz yapar

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 22.

Kaynak izi

Borsa İstanbul / VİOP: piyasa işleyişi

FINRA / Sık gün içi işlemin riskleri

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 8 / DERS 23 / KAVRAM

Vaka çalışması: fikirden değerlendirmeye

Bütün süreci tek bir örnekte birleştir.

Oran olasılık değildir. Gerçek kayıp planlanandan büyük olabilir.

Kavramı anla

Kurgusal ATÖLYE payında 100 TL giriş, 96 TL stop ve 108 TL hedef senaryosu yazalım. Hesap 20.000 TL ve yalnız eğitim için risk bütçesi 100 TL olsun. Önce ürünün nakit uzun işlem olduğunu, emir ve fiyatların sentetik olduğunu açıklarız. Girişin nedenini ayrıca yazarız; bu sayılar kendi başına işlem gerekçesi değildir.

Adım adım düşün

Maliyetsiz birim risk 4, kazanç senaryosu 8 TL; miktar 25 adet ve planlanan ödül/risk 2'dir. İki yönde %0,1 komisyon, her yönde 0,05 TL aleyhte kayma varsayılırsa stopta birim kayıp 4,296 TL olur. Alış 100,05, satış 95,95; komisyon 0,196 TL. Risk bütçesine göre aşağı yuvarlanan miktar 23 adettir. Nakit sınırı ayrıca kontrol edilir.

Uygulamaya aktar

İşlemi açtıktan sonra geçmişteki bilgiyi değiştirmeyiz. Sonuç hedef, stop veya başka çıkışla oluşabilir; gerçekleşen fiyatları kaydederiz. Sonra iki ayrı değerlendirme yaparız: net finansal sonuç ve plan uyumu. Fiyatın önce hedefe mi stopa mı geldiği yalnız OHLC'den bilinmiyorsa aynı mumda ikisini de görmenin belirsizliğini saklarız. Bir örnek, strateji kanıtı değildir.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 23 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Sayısal örnek

Aynı varsayımla hedefte birim net kazanç: 107,95 - 100,05 - (107,95+100,05)×0,001 = 7,692 TL. 23 adet için 176,916 TL. Stop senaryosu 98,808 TL kayıptır; oran yaklaşık 1,79'dur.

Sık yapılan hata

Maliyetlerden önceki 2:1 oranını maliyet sonrası da değişmedi sanmak.

Pekiştirme görevi

Hedefe ulaşılsa bile bu tek işlem stratejinin iyi olduğunu kanıtlar mı?

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

100 TL risk bütçesi ve 4,296 TL birim riskte tam adet nedir?

A. 24

B. 23

C. 25

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 23.

Kaynak izi

CME Institute / Uygun pozisyon büyüklüğü

SEC · Investor.gov / Ücret ve giderlerin etkisi

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

MODÜL 8 / DERS 24 / KAVRAM

Araştırma dosyan ve sonraki adımlar

Öğrenmeyi sürdürülebilir bir sisteme dönüştür.

Kavramı anla

Tamamlanan bir araştırma dosyasında ürün tanımı, kaynak listesi, veri sözlüğü, hipotez, kural sürümü, maliyet modeli, test sonuçları ve sınırlamalar bulunur. Başkasının inceleyebilmesi için hesap adımlarını açık tut. “Bilmiyorum” alanı bırak: ileri düzey çalışma, belirsizliği gizlemek yerine görünür yapabilmektir.

Adım adım düşün

Son proje olarak bir yöntem için en az üç senaryo raporla: temel varsayım, daha yüksek maliyet ve daha kötü gerçekleşme. Kayıp serisini, toplam açık riski ve olası veri hatalarını tartış. Bu kitabın örneklerinde geçen yüzdeleri kendine uygun yatırım kuralı sayma. Vergi, kişisel uygunluk ve mesleki yetki konuları ilgili güncel mevzuat ve uzmanlık alanıdır.

Uygulamaya aktar

Kaynak okuma rutinini sürdür: Türkiye piyasa kuralları için Borsa İstanbul, şirket belgeleri için KAP; genel kavramlar için düzenleyici yatırımcı eğitimi; araştırma iddiaları için yöntem ve veri açıklaması olan çalışmalar. Kesin getiri, acele karar baskısı veya yalnız kazanan işlemlerin gösterilmesini sorgula. Gemini açıklamayı sadeleştirebilir fakat yeni bilgi üretirken hata yapabilir; atıfları açıp asıl belgeyi kontrol et.

Görsel şematiktir; veri ve fiyatlar eğitim amacıyla oluşturulmuştur.

DERS 24 / ÇALIŞMA SAYFASI

Şimdi kendin dene.

Savısal örnek

Bitirme dosyası kontrolü: bir arkadaşın yalnız senin yazdığın kurallarla aynı örnek işlemi ve aynı maliyet hesabını üretebiliyor mu? Üretemiyorsa belirsiz alanları düzelt. Tekrarlanabilirlik, kârlılıktan ayrı bir niteliktir.

Sık yapılan hata

Bir kaynağın resmî olmasını, o kaynağa dayanarak kurulmuş her stratejinin başarılı olduğu anlamına yormak.

Pekiştirme görevi

Bitirme görevi: bir sayfalık plan, beş sanal işlem kaydı ve varsayım-sınırlama tablosu hazırla.

_____

_____

_____

Kontrol sorusu

Kaynak değerlendirmede en güçlü alışkanlık hangisidir?

A. Popüler hesabı izlemek

B. İddiayı asıl belge ve yöntemle doğrulamak

C. Sadece yüksek getiri örneklerini okumak

Çözüm ve gerekçe: cevap anahtarında Ders 24.

Kaynak izi

SEC · Investor.gov / Dolandırıcılıktan korunma

Borsa İstanbul / Pay Piyasası: piyasa işleyişi

Kamuyu Aydınlatma Platformu / Resmî şirket bildirimleri

Notum: sonucu görmeden önce hangi gerekçeyi yazardım?

Cevap anahtarı

Cevabı ezberlemek yerine hesabın yolunu kontrol et.

Ders 1 - Trading nedir, ne değildir?

Pekiştirme: Örnek: İki hafta içinde 10 sanal işlemin giriş gerekçesini, riskini ve maliyetini eksiksiz kaydedeceğim.

Kontrol: B. Sonuçlar maliyet ve karar süreci birlikte incelenerek değerlendirilir.

Ders 2 - Varlıklar, piyasalar ve aracı kurum

Pekiştirme: Karşılaştırmada ortaklık/fon payı ayrımı, içerik, maliyet, likidite ve resmî bilgi belgesi bulunmalı.

Kontrol: A. Pay senedi, şirket sermayesinde pay sahipliğini temsil eder.

Ders 3 - Fiyat, likidite ve emir defteri

Pekiştirme: (10×50 + 30×51)/40 = 50,75 TL.

Kontrol: B. Spread = ask - bid = 0,20 TL.

Ders 4 - Mum grafiğinin anatomisi

Pekiştirme: Düşüş mumu. Gövde 3, üst fitil 4, alt fitil 2, toplam aralık 9 TL.

Kontrol: C. OHLC yalnızca dört özet değerdir; olay sırasını içermez.

Ders 5 - Zaman dilimi ve hacim

Pekiştirme: Evet. Büyük zaman aralığı toplam değişimi, küçük zaman aralığı bu yolun bir bölümünü gösterir.

Kontrol: A. Dönem bitmeden son görülen fiyat, o mumun kesin kapanışı değildir.

Ders 6 - Trend, destek ve direnç

Pekiştirme: Hayır. Bölgenin nasıl tanımlandığını ve toleransını önceden belirtmek gerekir.

Kontrol: B. Seviyeler geçmiş gözlemleri özetler; geleceği zorunlu kılmaz.

Ders 7 - Piyasa, limit ve stop emirleri

Pekiştirme: Genel kavram olarak limit, fiyat sınırına; piyasa emri ise mevcut likiditeyle gerçekleşmeye öncelik verir.

Kontrol: B. Limit fiyatı korur ama gerçekleşmeme riski taşır.

Ders 8 - Spread, kayma ve gerçek maliyet

Pekiştirme: 100 - 2 - 2,10 = 95,90 TL.

Kontrol: B. Alış, satış ve varsa diğer ürün giderleri birlikte değerlendirilir.

Ders 9 - Uzun, kısa ve kaldıraç

Pekiştirme: 80.000×0,03 = 2.400 TL; başlangıç özkaynağının %12'si. Maliyetler ve teminat mekanizması hariç.

Kontrol: B. Daha büyük nominal maruziyet iki yöndeki fiyat etkisini büyütür.

Ders 10 - Risk bütçesi ve pozisyon büyüklüğü

Pekiştirme: 100 TL bütçe / 2 TL mesafe = 50 adet; bedeli 2.500 TL.

Kontrol: B. Maliyetler sabit varsayılırsa miktar mesafeyle ters orantılıdır.

Ders 11 - R, risk-getiri ve beklenen değer

Pekiştirme: 0,60×0,5 - 0,40×1 = -0,10R; maliyetlerden önce bile negatiftir.

Kontrol: B. 2p - (1-p)=0 denkleminden p=1/3.

Ders 12 - Drawdown ve birlikte hareket eden risk

Pekiştirme: Drawdown %15; toparlanma 12.000/68.000 ≈ %17,65.

Kontrol: B. 0,25 / 0,75 = %33,33.

Ders 13 - SMA, EMA ve RSI ne söyler?

Pekiştirme: (20+22+21)/3 = 21.

Kontrol: A. Daha geniş ortalama kısa hareketleri daha fazla süzer.

Ders 14 - Kırılma fikrini test edilebilir kurala çevir

Pekiştirme: Periyot, eşik, kapanmış mum, emir zamanı, çıkış ve miktar kuralı eklenmeli; kârlılık ayrıca test edilmeli.

Kontrol: A. Karardan önce bilinmeyen fiyatın kullanılmaması gerekir.

Ders 15 - Temel veri, haber ve ekonomik bağlam

Pekiştirme: Şirket, rapor dönemi, para birimi/birim, açıklanma zamanı ve düzeltme durumu.

Kontrol: B. O tarihte gerçekten erişilebilir bilgi esas alınır.

Ders 16 - Davranış hataları ve işlem günlüğü

Pekiştirme: Örnek: İşlem öncesi risk alanlarını doldurduğum işlemler / tüm işlemler.

Kontrol: B. İkinci ifade belirli bir davranışı kaydeder.

Ders 17 - Tek sayfalık işlem planı

Pekiştirme: Örnek: eksik veri, hesaplanmamış miktar, anlaşılmayan ürün yükümlülüğü.

Kontrol: B. Plan kontrol edebildiğin karar ve süreçleri tarif eder.

Ders 18 - Uygulama rutini ve operasyonel risk

Pekiştirme: Sembol, miktar, gerçekleşme fiyatı ve ücret; ayrıca zaman ve para birimi.

Kontrol: B. Kabul ile tam gerçekleşme farklı aşamalardır.

Ders 19 - Geçmiş test ve veri tuzakları

Pekiştirme: Düşük fiyatın sinyalden önce veya sonra oluştuğu bilinmez; sinyal anında uygulanabilir bir gerçekleşme gösterilmemiştir.

Kontrol: A. Karar anında bilinmeyen bilgi testte avantaj yaratır.

Ders 20 - Performans ölçüleri ve belirsizlik

Pekiştirme: Toplam +2R; kazanma oranı %50; profit factor 4/2 = 2.

Kontrol: B. Gözlenmeyen kayıp olasılığı sıfır sayılmaz.

Ders 21 - İleri test ve dayanıklılık

Pekiştirme: Kural sürümü, parametreler, ürün evreni, maliyet modeli ve değerlendirme tarihleri.

Kontrol: A. Amaç varsayımlara duyarlılığı görünür kılmaktır.

Ders 22 - Türevler ve sözleşme özellikleri

Pekiştirme: 8×5×3 = 120 TL; komisyon ve diğer giderler hariç.

Kontrol: B. Teminat ve azami kayıp farklı kavramlardır.

Ders 23 - Vaka çalışması: fikirden değerlendirmeye

Pekiştirme: Hayır. Gerçekleşme varsayımları, örnek seçimi, çok sayıda gözlem ve ayrı test dönemi gerekir.

Kontrol: B. 100/4,296 ≈23,28; bütçeyi aşmamak için aşağı yuvarlanır.

Ders 24 - Araştırma dosyan ve sonraki adımlar

Pekiştirme: Değerlendirme ölçütleri: açık kural, doğru maliyet hesabı, eksiksiz kayıt, bilgi zamanlaması ve dürüst sınırlar. Kâr etmek ödevin geçme koşulu değildir.

Kontrol: B. Kaynağın niteliği ve iddiayı gerçekten desteklemesi birlikte kontrol edilir.

Terimler sözlüğü

İngilizce karşılık, Türkçe anlam ve kısa örnek.

Trading / Alım satım

Fiyat değişiminden yararlanma amacıyla işlem yapma.

Örnek: Bir payı planlı koşullarda alıp satmak.

Asset / Varlık

Ekonomik değeri olan ürün veya hak.

Örnek: Pay, tahvil veya fon payı.

Equity / Özkaynak / pay

Bağlama göre hesap net değeri veya şirket sermayesi.

Örnek: Hesap özkaynağı = varlıklar - yükümlülükler.

Bid / En iyi alış

Defterdeki en yüksek alış teklifi.

Örnek: 99,90 TL alış teklifi.

Ask / En iyi satış

Defterdeki en düşük satış teklifi.

Örnek: 100,10 TL satış teklifi.

Spread / Alış-satış makası

Ask ile bid arasındaki fark.

Örnek: 100,10 - 99,90 = 0,20 TL.

Liquidity / Likidite

Kabul edilebilir fiyat etkisiyle işlem yapabilme imkânı.

Örnek: Düşük derinlikte büyük emir birkaç kademeyi tüketebilir.

Order book / Emir defteri

Fiyat seviyelerine göre bekleyen emirler.

Örnek: 100 TL'de 50 adet alış beklemesi.

OHLC / Açılış-yüksek-düşük-kapanış

Bir dönemi özetleyen dört fiyat.

Örnek: O=100, H=108, L=97, C=105.

Candlestick / Mum

OHLC değerlerinin gövde ve fitille çizimi.

Örnek: Gövde açılış ile kapanış arasını gösterir.

Wick / Fitil

Gövde dışında yüksek ve düşük uçlarına uzanan çizgi.

Örnek: Kapanış 105, yüksek 108: üstte 3 TL.

Timeframe / Zaman dilimi

Her mumun temsil ettiği süre.

Örnek: 1 saatlik grafikte her mum bir saati özetler.

Volume / Hacim

Bir dönemde işlem gören miktar.

Örnek: Birimi adet mi tutar mı kontrol edilir.

Trend / Eğilim

Tanımlanmış ölçekte yönlü fiyat yapısı.

Örnek: Yükselen tepe ve dip dizisi.

Support / Destek

Geçmiş aşağı hareketin tepki bulduğu bölge.

Örnek: Gelecek dönüşü garanti etmez.

Resistance / Direnç

Geçmiş yukarı hareketin karşılandığı bölge.

Örnek: Kesin satış fiyatı değildir.

Breakout / Kırılma

Tanımlanmış fiyat alanı dışına hareket.

Örnek: Önceki 20 mumun yükseği üstünde kapanış.

Market order / Piyasa emri

Uygun koşullarda mevcut karşı emirlerle işlem hedefleyen emir.

Örnek: Fiyatı garanti etmez.

Limit order / Limit emir

Alışta üst, satışta alt fiyat sınırı olan emir.

Örnek: 100 TL alış limiti 100 veya daha düşük fiyata uygundur.

Stop / Tetik / durdurma

Belirli koşulda emri aktif eden seviye veya mekanizma.

Örnek: Stop fiyatı her zaman gerçekleşme fiyatı değildir.

Stop-limit / Stop-limit emir

Tetiklenince limit emrin aktifleşmesi.

Örnek: Tetik sonrası emir dolmadan kalabilir.

Slippage / Fiyat kayması

Beklenen ve gerçekleşen fiyat arasındaki fark.

Örnek: 100 beklenirken 100,05'ten alış.

Commission / Komisyon

İşlem hizmeti için alınan ücret.

Örnek: 1.000 TL işlemde %0,1 = 1 TL.

Long / Uzun pozisyon

Fiyat artışından yararlanmayı amaçlayan maruziyet.

Örnek: Nakit pay alımı.

Short selling / Açığa satış

Ödünç varlığı satarak sonradan geri alma işlemi.

Örnek: Vadeli kısa pozisyonla hukuken aynı değildir.

Leverage / Kaldıraç

Özkaynağa göre nominal maruziyetin büyümesi.

Örnek: 10.000 özkaynak, 50.000 nominal: 5 kat.

Margin / Teminat

Ürün yükümlülükleri için gereken güvence.

Örnek: Azami kayıp garantisi değildir.

Notional / Nominal büyüklük

Pozisyonun temsil ettiği ekonomik büyüklük.

Örnek: Fiyat × çarpan × sözleşme adedi.

Tick / Fiyat adımı

İzin verilen en küçük fiyat değişimi.

Örnek: Parasal adım değeri çarpana bağlıdır.

Position sizing / Pozisyon boyutlandırma

Risk ve nakit sınırından miktar hesaplama.

Örnek: 100 TL bütçe / 2 TL birim risk = 50 adet.

Risk budget / Risk bütçesi

Belirli senaryo için planlanan parasal kayıp.

Örnek: 100 TL plan, gerçek kaybın garantili tavanı değildir.

R-multiple / R katı

Sonucun başlangıç parasal riskine oranı.

Örnek: 100 riskle 200 net kazanç = +2R.

Reward/risk / Ödül/risk

Kazanç senaryosunun kayıp senaryosuna oranı.

Örnek: 8/4 = 2; gerçekleşme olasılığını içermez.

Expectancy / Beklenen değer

Olasılıklarla ağırlıklandırılmış ortalama sonuç.

Örnek: 0,4×2R - 0,6×1R = 0,2R.

Win rate / Kazanma oranı

Kazançla biten işlemlerin tüm işlemlere oranı.

Örnek: 4/10 = %40.

Drawdown / Tepeden düşüş

Önceki sermaye tepesine göre kayıp.

Örnek: 100'den 80'e düşüş %20.

Correlation / Korelasyon

İki serinin birlikte hareket ölçüsü.

Örnek: Zamanla değişebilir.

Diversification / Çeşitlendirme

Riski farklı maruziyetlere yayma.

Örnek: Tüm kaybı ortadan kaldırmaz.

SMA / Basit hareketli ortalama

Son n fiyatın aritmetik ortalaması.

Örnek: 10,12,14 için SMA(3)=12.

EMA / Üstel hareketli ortalama

Yakın gözlemlere daha çok ağırlık veren ortalama.

Örnek: Geçmiş veriden hesaplanır.

RSI / Göreli güç endeksi

Kazanç/kayıp hareketlerini karşılaştıran momentum ölçüsü.

Örnek: 70 üstü kesin satış kuralı değildir.

Volatility / Oynaklık

Fiyat veya getirinin değişkenliği.

Örnek: Yönü değil, değişimin büyüklüğünü ölçmeye çalışır.

Gap / Fiyat boşluğu

Ardışık işlem aralıkları arasında fiyat sıçraması.

Örnek: 95 stop varken sonraki açılış 92 olabilir.

Backtest / Geçmiş test

Kuralların geçmiş veride modellenmesi.

Örnek: Gelecek kazancı kanıtlamaz.

Forward test / İleri test

Sabit kuralları sonradan gelen yeni veride izleme.

Örnek: Canlı gerçek para zorunlu değildir.

Overfitting / Aşırı uyum

Modelin örneğin tesadüflerine fazla uyarlanması.

Örnek: Yüzlerce ayardan yalnız en iyisini seçmek.

Look-ahead bias / İleriye bakma yanlılığı

Karar anında bilinmeyen bilgiyi kullanma.

Örnek: Yayımlanmamış raporla geçmiş seçim.

Survivorship bias / Hayatta kalma yanlılığı

Sadece kalan varlıkları inceleyip çıkanları dışlama.

Örnek: Bugünkü şirket evreniyle tüm tarihi test etmek.

Profit factor / Kâr faktörü

Pozitif toplam / mutlak negatif toplam.

Örnek: 300/200 = 1,5.

Paper trading / Sanal işlem

Gerçek para kullanmadan emir ve sonuç modelleme.

Örnek: Gerçek gerçekleşmeyi tam temsil etmez.

FOMO / Kaçırma korkusu

Fırsatı kaçırma endişesiyle acele karara yönelme.

Örnek: Planı kontrol etmeden fiyatı kovalamak.

Confirmation bias / Teyit yanlılığı

Mevcut fikri destekleyen bilgiyi seçme eğilimi.

Örnek: Karşı görüşleri okumamak.

Reconciliation / Mutabakat

Kendi kayıtlarını resmî gerçekleşmeyle karşılaştırma.

Örnek: Adet, fiyat ve komisyon eşleşmesi.

Futures / Vadeli işlem

Vade ve şartlara bağlı yükümlülük sözleşmesi.

Örnek: Çarpan ve uzlaşma yöntemi okunmalıdır.

Option / Opsiyon

Alıcıya belirli koşullarda hak veren sözleşme.

Örnek: Alıcı ve satıcının riski aynı değildir.

Premium / Prim

Opsiyon hakkı için ödenen fiyat.

Örnek: Opsiyon satıcısının riski bu primle sınırlı sayılmaz.

KAP / Kamuyu Aydınlatma Platformu

Şirket bildirimlerinin resmî yayımlandığı platform.

Örnek: Rapor dönemini ve açıklanma zamanını kontrol et.

Hedge / Riskten korunma

Belirli maruziyeti başka pozisyonla azaltma yaklaşımı.

Örnek: Korunma da maliyet ve baz riski taşıyabilir.

Benchmark / Karşılaştırma ölçütü

Sonucun değerlendirildiği referans.

Örnek: Aynı dönem ve para birimi kullanılmalı.

Out-of-sample / Ayrı test verisi

Kural geliştirmede kullanılmamış değerlendirme bölümü.

Örnek: Sonuca göre ayar yapılırsa bağımsızlığı bozulur.

Çalışma şablonları

1. Tek sayfalık plan

Ürün, ülke, piyasa ve resmî ürün belgesi

_____

Veri kaynağı ve karar anında bilinen bilgi

_____

Giriş, geçersizleşme ve çıkış kuralları

_____

Risk bütçesi, nakit sınırı ve maliyetler

_____

İşlem yapmama ve değerlendirme koşulları

_____

2. Sanal işlem günlüğü

Tarih / kurgusal sembol / plan sürümü

İşlem öncesi gerekçe ve duygu

Giriş / stop / hedef / miktar / risk hesabı

Gerçekleşme / maliyet / net sonuç

Plana uyum / ne öğrendim / bir sonraki adım

---

3. Araştırma dosyası kontrolü

[ ] Hipotezim önceden yazılı ve başkası tarafından uygulanabilir.

[ ] Denediğim tüm sürümler kayıtlı; başarısız örnekleri saklıyorum.

[ ] Verilerde zamanlama ve hayatta kalma yanlılığını inceledim.

[ ] Geliştirme ve ayrı test dönemini ayırdım.

[ ] Ücret, kayma ve gerçekleşme varsayımlarını açıkladım.

[ ] Daha kötü maliyet ve gerçekleşme senaryosu raporda var.

[ ] Toplam risk ve tepeden düşüş, getiri kadar görünür.

[ ] Bilinmeyenleri, sınırlamaları ve durma koşullarını yazdım.

Bitirme görevi

Bir sayfalık plan, en az beş sanal işlem kaydı ve temel / yüksek maliyet / gecikmeli gerçekleşme karşılaştırması hazırla. Değerlendirme: tanımlar açık mı, hesaplar doğru mu, kayıtlar eksiksiz mi, sınırlamalar dürüst mü? Kâr etmek ödevin geçme koşulu değildir.

Kaynakça ve okuma rehberi

Bağlantılar 3 Kasım 2026 tarihinde kontrol edildi. İçerik kurumların onayı veya birebir çevirisi değildir. Düzenlemeler ve ürün koşulları değişebilir.

SEC · Investor.gov / Yatırıma giriş

Yatırım, hedefler ve risk kavramları. ABD bağlamındaki örnekler Türkiye düzenlemesi sayılmaz.

https://www.investor.gov/introduction-investing

SEC · Investor.gov / Pay senetleri

Pay sahipliği, temettü ve sermaye kaybı.

https://www.investor.gov/introduction-investing/investing-basics/investment-products/stocks

Borsa İstanbul / Pay Piyasası: piyasa işleyişi

Türkiye Pay Piyasası emir ve eşleştirme kuralları. Güncel ürün ve seans koşulları esas alınır.

https://www.borsaistanbul.com/piyasalar/pay-piyasasi/piyasa-isleyisi

SEC · Investor.gov / Emir türlerini anlamak

Piyasa, limit, stop ve stop-limit arasındaki farklar. Kavramlar geneldir; ürün bazında kullanılabilirlik değişir.

https://www.investor.gov/introduction-investing/general-resources/news-alerts/alerts-bulletins/investor-bulletins-14

CME Institute / Teknik analiz: grafikler ve örüntüler

Grafik okuma ve teknik analiz eğitimi. Bir yöntemin kârlı olduğunu kanıtlamaz.

https://www.cmegroup.com/education/courses/technical-analysis

CME Institute / Destek ve direnç

Geçmiş fiyat bölgeleri ve olası tepkiler; kesin sınır değildir.

https://www.cmegroup.com/education/courses/technical-analysis/support-and-resistance

CME Institute / Hareketli ortalamalar

SMA ve EMA ile geçmiş fiyatın özetlenmesi.

https://www.cmegroup.com/education/courses/technical-analysis/understanding-moving-averages

CME Institute / Osilatörler: MACD, RSI, Stochastics

Momentum göstergelerinin işleyişi ve yorumlanması.

https://www.cmegroup.com/education/courses/technical-analysis/oscillators-macd-rsi-stochastics

CME Institute / Uygun pozisyon büyüklüğü

Risk bütçesi, stop mesafesi ve sözleşme büyüklüğü ilişkisi. Örnek risk yüzdeleri kişisel öneri değildir.

https://www.cmegroup.com/education/courses/trade-and-risk-management/proper-position-size

CME Institute / İşlem planındaki stratejiler

İşlem kriterleri, risk sınırları ve yazılı plan.

https://www.cmegroup.com/education/courses/building-a-trade-plan/trading-strategies-in-your-trade-plan

SEC · Investor.gov / Ücret ve giderlerin etkisi

Komisyon ve devam eden giderlerin net getiriye etkisi.

https://www.investor.gov/introduction-investing/general-resources/news-alerts/alerts-bulletins/investor-bulletins/updated

SEC · Investor.gov / Varlık dağılımı ve çeşitlendirme

Portföy düzeyinde risk ve çeşitlendirme.

https://www.investor.gov/introduction-investing/getting-started/asset-allocation

FINRA / Sık gün içi işlemin riskleri

Sık işlem, kaldıraç ve kısa satış riskleri. ABD kuralları Türkiye için geçerli kabul edilmez.

https://www.finra.org/investors/insights/frequent-intraday-trading

Borsa İstanbul / VİOP: piyasa işleyişi

Sözleşme, emir ve seans özellikleri. VİOP ile Pay Piyasası kuralları aynı değildir.

https://www.borsaistanbul.com/piyasalar/viop/piyasa-isleyisi

Kamuyu Aydınlatma Platformu / Resmî şirket bildirimleri

Finansal raporlar, özel durum açıklamaları ve bildirimlerin asıl kaynağı.

https://www.kap.org.tr/tr

SEC · Investor.gov / Dolandırıcılıktan korunma

Kesin kazanç söylemlerini sorgulama ve bağımsız doğrulama.

https://www.investor.gov/protect-your-investments/fraud/how-avoid-fraud

Penn State University / Teknik analiz dersi

OHLC, hacim ve grafiklerin akademik eğitim bağlamında açıklaması.

https://courses.ems.psu.edu/ebf301/book/export/html/557

Araştırma · arXiv / GPT duygu analizinde ileriye bakma yanlılığı

Ön baskı araştırma: dil modeliyle geçmiş testlerde bilgi sızıntısına özel çalışma; hakemli kesin kanıt olarak sunulmaz.

https://arxiv.org/abs/2309.17322